

การแบ่งชั้นของเมล็ดพันธุ์

1. ชั้นเมล็ดพันธุ์คัด (Breeder Seed)

คือ เมล็ดพันธุ์ที่ถูกผลิตขึ้นโดยนักปรับปรุงพันธุ์ซึ่งต้องทำการคัดเลือกเฉพาะเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณสมบัติตามที่นักปรับปรุงพันธุ์กำหนดคิดค้นขึ้นมา ภายใต้การควบคุม/ตรวจพันธุ์อย่างถี่ถ้วน เมล็ดพันธุ์คัดจะนำไปปลูกจะกลายเป็นพันธุ์หลักในปีต่อไป ซึ่งศูนย์ฯยังไม่สามารถผลิตชั้นพันธุ์คัดนี้ได้ เมล็ดพันธุ์คัดที่ผลิตได้ยังมีจำนวนน้อยจึงจำเป็นต้องนำไปขยายพันธุ์ต่อกลายเป็นชั้นพันธุ์ที่ 2

2. ชั้นเมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation Seed)

คือ เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์คัดภายใต้คำแนะนำและวิธีการของนักปรับปรุงพันธุ์ของหน่วยงานผลิตเมล็ดพันธุ์คัด เพื่อรักษาความบริสุทธิ์และลักษณะประจำพันธุ์ของพืชนั้นๆ เมล็ดพันธุ์หลักที่ได้นำไปปลูกเป็นพันธุ์ขยายในปีต่อไป เมล็ดพันธุ์หลักเป็นลูกชั่วแรกของเมล็ดพันธุ์คัด โดยปลูกพันธุ์คัดและควบคุมดูแล โดยนักปรับปรุงพันธุ์ นักวิจัย เพื่อให้ขยายมีจำนวนมากขึ้น จะผลิตโดยหน่วยงานเฉพาะ ได้แก่ ศูนย์วิจัย ซึ่งมีจำนวนไม่มากพอจะจำหน่ายเกษตรกรทั่วไป

3. ชั้นเมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed)

คือ เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์หลัก โดยเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้จัดทำแปลงขยายพันธุ์ภายใต้ระบบการควบคุมคุณภาพที่ดี เมล็ดพันธุ์ในชั้นพันธุ์ขยายเป็นลูกชั่วแรกของเมล็ดพันธุ์หลัก โดยนำเมล็ดพันธุ์หลักไปปลูกเพื่อที่จะขยายพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น เมล็ดพันธุ์ขยายมีเป้าหมายการผลิตจำนวนมากมีเพียงพอจำหน่ายให้กับเกษตรกรได้เมล็ดพันธุ์ขยายจะต้องได้คุณภาพมาตรฐาน เมล็ดพันธุ์ถึงจะจำหน่ายไปเพาะปลูกได้

4. ชั้นเมล็ดพันธุ์จำหน่าย (Certified Seed หรือ Extension Seed)

คือ เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกด้วยเมล็ดพันธุ์ขยาย โดยเกษตรกรแปลงขยายพันธุ์ด้วยการปฏิบัติตามวิธีการที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิชาการของศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้รับมาตรฐานคุณภาพตามกำหนด และมีหน่วยงาน องค์กรอื่นๆ ที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ในชั้นพันธุ์นี้ เช่น สหกรณ์การเกษตร ศูนย์ข้าวชุมชน เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้แก่เกษตรกรทั่วไป เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกขยายพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น สำหรับกระจายสู่เกษตรกร

การใช้เมล็ดพันธุ์จัดทำแปลงขยายพันธุ์

1. เมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation Seed) เป็นลูกชั่วแรกของเมล็ดพันธุ์คัด โดยปลูกพันธุ์คัด และควบคุมดูแล โดยนักปรับปรุงพันธุ์ นักวิจัย เพื่อให้ขยายมีจำนวนมากขึ้น จะผลิตโดยสถานีทดลอง หรือศูนย์วิจัย ซึ่งมีจำนวนไม่มากพอจะจำหน่ายเกษตรกรทั่วไป
2. เมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered Seed) เป็นลูกชั่วแรกของเมล็ดพันธุ์หลัก โดยนำเมล็ดพันธุ์หลักไปปลูกในไร่นา เกษตรกรภายใต้การควบคุมของเจ้าหน้าที่ เพื่อที่จะขยายพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น เมล็ดพันธุ์ขยายผลิตจำนวนมากมีเพียงพอจำหน่ายให้กับเกษตรกรได้เมล็ดพันธุ์ขยายจะต้องได้คุณภาพมาตรฐาน เมล็ดพันธุ์ถึงจะจำหน่ายไปเพาะปลูกได้
3. เมล็ดพันธุ์จำหน่าย (Certified Seed หรือ Extension Seed) เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการปลูกขยายพันธุ์ให้มีจำนวนมากขึ้น จากชั้นพันธุ์ขยาย นำไปปลูกในไร่นาของเกษตรกรภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่ เมล็ดพันธุ์ชั้นจำหน่าย จะมีไว้จำหน่ายให้กับเกษตรกรแต่ต้องได้มาตรฐานคุณภาพตามกำหนด